

MITT BROKIGA LIV
Stina Järva

Fältartist 445

Ett tack till mina barn Björn Roos och Håkan Järvå för deras omsorg om mig. De har alltid ställt upp för mig och gett mig glädje här i livet. Ett extra tack till Håkan som arbetat med och sammanställt min historia, det betyder så mycket. Mina barnbarn har också varit en glädjekälla för mig, jag har fått vara en farmor – någon som har betydelse för dem. Jag har också haft glädje av att få sköta om dem ibland.

Detta är min levnadshistoria. När jag skriver detta är det sommaren 2007. Jag heter Stina Järvå och är 85 år gammal. Jag är född i Romfartuna socken i Västmanland, Mina föräldrar hette Ester Kristina Andersson och Gustav Theodor Andersson. Min pappas bröder hette Carl Andersson, hade skofabrik i Örebro, Carl Oskar Andersson, skomakare, bodde i Stålbåga Södermanland.

Dessa båda bröder betydde mycket för mej, särskilt Oskar A., som förgyllde många av mina somrar när jag växte upp, som jag skall berätta om senare. Jag skall inte berätta om det svåra i min uppväxt, som gäller min pappa, hans onormala beteende mot mej som gjorde att jag hade mardrömmar tills jag blev 50 år.

Jag tror att jag fick övning i att förtränga och klara av mina situationer i min barndom från 1 år tills jag blev 21 år. Jag talar inte då om hugg och slag och sparkar och med blåmarken i bl. ansiktet, så min bror och jag fick förklara i skolan att vi hade ramlat. Eller hur vi fick se och höra hur han sparkade och slog vår mamma. Denna avskryvårda misshandel pågick från det vi var små tills vi lämnade vårt hem, men mamma fick stanna kvar i denna atmosfär.

Pappa hade ett gammalt tvåradigt dragspel. Han spelade tre melodier men lärde sig aldrig dem riktigt. Jag skulle inte få röra dragspelet - men jag prövade i smyg och kunde snabbt de tre melodierna. Jag var då fem år.

Jag vill beskriva en händelse det året. Vi bodde i Adolfsberg utanför Örebro. Min bror Georg hade just blivit född. Mamma stod vid spisen med Georg i sin famn och skulle värma mjölken hon skulle ge honom. Pappa frågade om mjölken var tillräckligt varm, - vilket den tydligen inte var enligt honom. Då sparkar han till henne så hon far ut över golvet. Jag skriker, men då får jag också en spark med uppmaning att vara tyst - vilket gjorde att jag inte vågade knysta när han misshandlade mamma. Det var min första upplevelse i att stänga inne min skräck.

Stina och lillebror Georg

Min skoltid

Min pappa var en flyttfågel, så i första och andra klass fick jag byta skola fyra gånger. Det var svårt med nya kamrater, vilket gjorde att jag blev utanför för det mesta.

Jag minns att jag, när jag kom till skolan första gången, skulle visa att jag kunde stå på händerna mot en vägg. Barnen och fröken skrattade, som jag förstod, inte med mej, utan åt mej. Jag skämdes och ville helst springa min väg, när jag förstod att jag hade gjort något löjeväckande.

De andra barnen var bekanta med varandra och jag kom ny till klassen. Första klassen, gick jag i Adolfsberg utanför Örebro, där vi flyttade två gånger. Andra klassen gick jag i Hällbybrunn utanför Eskilstuna. Men de övriga klasserna fick jag vara kvar i samma skola, som kallades "Briggen".

När jag var nio år köpte pappa ett dragspel till mej, som jag övade flitigt på. Fröken i skolan lärde mig noterna och jag fick öva på orgeln som fanns i salen. Vid 11 års ålder köpte pappa en "taffel" så jag kunde öva hemma. Jag kom i kontakt med IOGT i Hällbybrunn, som verkligen tog hand om barnen. Där fick jag vara med och spela teater och spela dragspel. Jag hade blivit rätt duktig på

Skolan Briggen i Hällbybrunn. Stina är fjärde flickan från vänster längst fram.

att spela så jag fick ofta spela och agera. Man kan säga att där föddes önskan att stå på scen.

Jag fick kontakt med 3-4 "farbröder", för mej var dom farbröder, i Eskilstuna som spelade dragspel. Jag var 11-12 år. Vi samlades hos en av musikanterna och övade tillsammans. Efter en tid skulle vi göra vår första offentliga spelning. Vi skulle bl. a. spela "Tomtarnas vaktparad", som jag kunde mycket bra, men när vi skulle spela så blev fingrarna som förlamade, jag kunde inte spela, jag fick låtsas att spela. I tidningarna dagen efter stod det om den duktiga flickan. Det var ganska genant för jag hade ju inte spelat en ton. Efter några spelningar så lossnade rampfebern.

Jag var tydligen stark i armar och ben så att åka skidor var en sysselsättning jag var bra på och tyckte om. Jag var med på många tävlingar, som jag för det mesta vann. Utom när del var töväder, då kunde jag inte valla rätt. Men min skidkompis hade bröder som kunde hjälpa henne att valla, så då vann hon över mej. Då var jag inte glad, tyckte att det var orättvist. Fröken berömde henne när hon vann, men aldrig mej när jag vann.

I Hällbybrunn fick jag min första upplevelse av falskhet. En mamma till en av mina skolkamrater blev nervsjuk och behövde hjälp i sitt hem. Jag var 13 år och vi hade flyttat till Mellansundet. Det bestämdes att jag skulle komma en dag i veckan. Jag cyklade dit. Jag skulle baka och laga mat och städa litet grand. Jag skulle få bo kvar över natten, då det var för sent att åka så långt. Jag skulle få mat och husrum. Mamman trugade mej alltid att äta, jag var egentligen mätt, men hon insisterade på att jag skulle äta mer. Vad vi fick höra sedan var att hon kunde inte ha mej kvar för jag åt alldeles för mycket. Detta förundrade mej och var mina första lärospån i hur man kunde säga en sak och mena en annan.

Jag minns en annan episod från Hällbybrunn. Jag var nog 8-9 år. Jag hade varit och handlat till affären och handlat bl. a. ägg. Vägen till affären var uppför en brant backe, med sten och ojämnheter och genom en skogsdunge innan jag kom hem. Jag var rädd att skada äggen, så jag tittade efter ibland om dom var hela. Vid hemkomsten påpekade jag att jag hade tittat om äggen var hela. Min pappa frågade då om jag hade slagit emot, men jag bedyrade att det hade jag inte gjort. Men mörk och otäck blick blev jag uppmanad att inte ljuga, för det måste jag ju ha gjort, eftersom jag måste titta efter. Jag vidhöll att så inte var fallet. Nu visste jag att ett utbrott var nära och som följd stryk. Jag var tvungen att ljuga och säga att jag hade slagit emot. Jag tänkte många gånger senare att tala om för honom att jag var tvungen att ljuga men det vågade jag aldrig.

HÄLLBY BRUNNS IDROTTSFÖRENING

POST- och TEL-ADR.
HÄLLBY BRUNN

Hällby Brunn den 2/3 1933

Härmed hava vi nöjet inbjuda Eder till föreningens
Års- & medaljfest lördagen den 19 mars kl. 8 em.

Och få vi på festen till Eder överlämna ett litet
pris för Edert deltagande för föreningen på "Eskilstunamästerskapet"
på skidor.

Hälsande Eder välkommen, teckna vi med
idrottliga hälsningar.

Hällby Brunn Idrottsförening

gm. A. Hedlund
sekr.

Mitt första arbete

Vid 12-års ålder slutade jag i skolan och fick plats som springflicka i Konsum i Hällbybrunn. Jag kan än känna smaken av franskbrödet med smör och ost som vi fick på rasten. Jag minns också att jag bestämde mig för att aldrig ta något i affären. Många gjorde det men det var en tanke och handling som följde mig hela livet. I vuxen ålder har jag förstått att det var en bra grund att stå på.

Jag har i mitt fortsatta arbetsliv känt att man har haft förtroende för mig. Jag har kunnat tala om för barn och ungdomar att - det kanske inte har så stor betydelse för ett företag om det försvinner någon småsak, men för sin egen skull är det bra att ha ryggen fri, - det blir en garanti för hederlighet.

Våra cykelutflykter

Vi cyklade mycket hela familjen. Pappas bror, farbror Oskar, bodde i Stålbåga vid Eklången, tillsammans med sin mor (min farmor) och dit cyklade vi ofta. Det var fina turer. Vi hade matsäck med oss och rastade vid någon sjö, där vi också kunde bada.

På somrarna fick jag stanna kvar hos dem. Det var de bästa somrarna för mig. Farbror Oskar var så snäll mot mig. Jag fick vara med honom och fiska, vi rodde drag bl. a. Smultron, blåbär och lingon fanns det gott om i skogarna, så det plockade vi mycket av. Han berättade för mig vad blommorna och fåglarna hette, så jag fick en fin upplevelse av naturen.

Vi flyttar till Mellansundet

När jag var 13 år flyttade vi till Mellansundet. Pappa hade skomakeri i köket på alla ställen vi flyttade till. Han hade en del kunder kvar i Hällbybrunn så det blev Georg och jag som cyklade mellan Hällbybrunn och Mellansundet med skor som var lagade och skor som skulle hämtas. Jag var ibland rädd när jag cyklade genom skogen om det blev litet halvskymning.

Jag fick börja som springflicka i en liten butik i Kvicksund. Jag var nu 14 år. Jag fick snart förtroendet att expediera kunder, vilket jag var mycket stolt över. Jag minns att jag var elak emot springpojken, som jag tyckte var lat. Han frågade tillslut: " varför är du så elak mot mig?" Jag skämdes och tänkte att hur kunde jag vara elak mot en människa, jag som hade nog av det i mitt hem. Var det kanske därför. Jag fick en tankeställare.

Början på mitt turnéliv

1 maj 1937 får jag telefonbud att jag skulle ringa Eskilstuna dragspelsklubb. Man sökte en flicka som spelade dragspel. Ett teatersällskap från Stockholm "Karlavagnen" hade fått problem med en flicka, Ingalill Rossvald, som hade blivit opasslig så hon kunde inte följa med sällskapet. Jag fick en dag på mig att bestämma om jag ville följa med. Jag var 14 år och skulle fylla 15 i oktober.

Konstigt nog så släppte mina föräldrar iväg mig. Jag skulle åka till Stockholm dagen därpå. Jag förstår inte hur jag fick med mig allt jag behövde för tre månader, så länge skulle turnén vara. Jag upplever idag att jag har besvär med att veta vad man bör ha med sig när man är ute och reser.

FALKENBERGS FOLKPARK

Programpris 25 öre, inberäknat i entréavgiften.

PROGRAM:

Lördagen den 28 juni kl. 8,30 och 10,30 em.

Cabaré Karlavagnen

Karlavagnsförare Carl-Axel Lundin har gjort en lyckad start, och fråga är om inte cabaréten bättre förtjänar benämnas:

En alla tiders Revy-Cabaré!

Köp festmärke: ett campingtält och en väska utlottas.

PROGRAM

Söndagen den 29 juni kl. 9 och 10,30 em.

Trion "Ett Lyckokast"

Här är trion, som ger ett trevligt och om de säng- och dansprogram.

Köp en lott i flagg- och blomsterparad. Tävla i skjutbanan. Pröva lyckan på chokladhjul!

Båda dagarna DANS efter Moon Band utmärkt och MAGGIE, refrängsångerska.

Trevlig inne- och uteservering.

Tisdag den 1 juli Konsert av

PETER KREUDE

och hans solister.

"Karlavagnen", som titeln löt på onsdagsprogrammet. Folkets park, blev en riktigt angenäm underhållning för den fåtaliga publik som trotsat kylan och den lockande Tunnvallsmässan för att bege sig ut till parken. Något rikare innehåll bjöds visserligen inte cabaré, men det blev framfördes med schwing och fart, och de sgerandes prestationer uppskattades syn- och hörbarligen av publiken. T. o. m. så pass att det vandrade en blomsterkast över rampen efter finalen. Spinnstjärnan var talrikast representerad i ensemblen. Det fanns bara en karl i sällskapet, Carl-Axel Lundin. Han avslöjade sig som en svår konkurrent till Sven Lilje. Publiken sjöng med i all sången så det stod härliga till. Däremot var hr Lundin inte vidare lyckad som kuplettångare. Det starkaste namnet var Bleggt Glantz, som hade en överraskande bärig och klar röst. Tåpsets dansösa Reni Delow var fager att se på men kanske ännu inte så bekvämd i Terpsichores svåra konst. Hellan Roos svarade för ett par monologer i bästa Ruth Holm-attil, och Sina Lerno slutligen skötte dragspelen som en hel karl.

Ing.

Med i ensemblen fanns Ingrid Dardel som dansös, dotter till konstnären Nils Dardel, och Birgitta Glantz, som hade gjort "Glada änkan" på någon teater. Nu höll sällskapet med scenkläder, jag fick bl. a. tre fina långa klänningar, Jag kom till Stockholm och fick bo hos Birgitta Glantz. Hon skulle ansvara litet för mig. Vi skulle repetera i två dagar, 5 danser, - inläring av danssteg, - jag skulle spela tillsammans med två judinnor, - inläring av melodierna, - vi hade frack på oss - ett moment var att lyfta på chapeauklacken. Själv skulle jag spela två svåra melodier på dragspelet. Jag förstår inte idag hur jag kunde lära mig allt på två dagar.

Den som regisserade hette Lasse Krantz. Han tyckte att jag skulle springa in på scenen med dragspelet, vilket jag tyckte var fånigt, - men det var nog riktigt publikmässigt sett.

Ingrid von Dardel
född 1922 i Paris — död 1962 i Madrid.

*Salottdansös
Karlavagnen*

Den 20 maj 1937 var det premiär i Hallsbergs Folkets park. Jag fick lära mig att sminka mig. Mina nerver var på topp, jag sprang fram och tillbaka mellan scenen och toaletten, men jag klarade tydligen av alltsammans för jag fick ett erkännande i tidningen.

Det var väldigt kallt i logerna så vi frös i våra tunna klänningar. Efter några dagar så hade min värsta rampfeber gett med sig. Vi reste sedan i hela Sverige, bl. a. i Örebro, Sandviken, Rättvik, Mora, Smedjebacken, Frövi, Köping, Katrineholm, Norrköping, Ljungby, Varberg, Norrtälje, Leksand, m.m. Vi reste med två stora bilar. Åren 40-41 blev det med gengas, Tora Dardel, mor till Ingrid Dardel har skrivit en berättelse om sitt besök i sällskapet och uttryckt sin förvåning över allt vi hann med på den lilla ensemblen. Jag fick lära mig mycket bland annat att stå på en scen. Det blev fem somrar med denna "Kabaret Karlavagnen". I "Kabaret Karlavagnen" spelade jag dragspel tillsammans med en flicka som hette "Kai Carina". Vi studerade in en melodi som heter "Tigerrag". En avancerad melodi. Jag spelade i diskanten och Kai basstämman. Det blev ett omtyckt nummer i parkerna. 1941 blev jag inskriven i förströelsedetaljen som fältartist nr. 445. Brevet var undertecknat av Folke Bernadotte af Wisborg, detaljchef på försvarsstaben. Vi spelade bl. a. på en flygflottilj och flera andra för-

svarsanläggningar. Det var mycket uppskattat. I Stockholm spelade vi på en frimurarloge, det var bara herrar med en massa ordnar och medaljer - som jag, i mitt ungdomliga synsätt, litet ärevärdigt tyckte att dom såg ut som en samling "julgrisar". Jag tänker idag att jag inte förstod vad jag fick vara med om, och uppleva, så att vara rädd föll mig aldrig in. Men när jag idag läser om vad jag fick uppleva och det både slitsamma och roliga arbete vi utförde under turnén, så förstår jag inte hur jag klarade av detta. Här började mitt liv med att stå på en scen, att uppleva kontakten med publiken, som för det mesta var positiv. Jag fick näring till mitt sensitiva sinne, jag utvecklade mitt skapande sinne till kreativt aktiviteter. Mitt fortsatta liv utvecklades i samma stil. Jag fick uppleva att stå en scen, och ta emot uppskattning ända till min 85 årsdag.

FÖRSVARSTABEN

FÖRSTRÖELSEDETALJEN.

POSTADRESS: STOCKHOLM 5.

Telefoner:
Detaljchefen ... Militärstaberna 250
Fälthim 62 93 16
Fältteater 61 91 67
Radio, spel 62 17 63

Nr:

Till fältartist nr 445

Stina D. Andersson

Hagagatan 4

Örebro.

Härmed har jag äran framföra mitt hjärtliga tack för att Ni frivilligt ställt Eder till förfogande vid folkparksföreställningar för militär personal. Som ett uttryck för vår uppskattning av detta Edert arbete har jag låtit införa Eder i frivilliga fältartistkårens rulla nr 445.

Stockholm den 31. augusti 1941.

F. Bernadotte af Wisborg
F. Bernadotte af Wisborg
Detaljchef.

Till Stina Jerng

från Thora Dardel
sept 1994

S o m m a r k v ä l l m e d K a r l a v a g n e n .

En dammig bil kom farande på stora landsvägen i Södermanland, en rymlig Packard, med gengasgryta baktill förstås, och en massa underligt bagage och stora, rullade tingestar på taket.

Det såg trångt ut därinne, och vid närmare titt på trängseln fick jag klart för mig att det var självaste "Karlavagnen" som var ute och for. Nämligen Karl-Axel Lundins revy-kabare Karlavagnen, vilken under tre och en halv månad i sommar turnerar kring landets folkparker.

Eftersom jag kände sällskapet var samtalet snart igång.

-Det är måndag, så i kväll skall ni väl i alla fall inte uppträda?

-Jo då! Följ med oss till Vrena och titta på! D går hade vi en lyckad föreställning i Nyköping. I dag blir det förstås inte så stor publik... Vi är visserligen åtta i bilen, men det går bra med en till!

Så talade direktören-chauffören-sångaren och öppnade dörren för mig, och på (satt jag) där, inklämd mellan den kvinnliga komikern och pianisten, på väg mot okända äventyr.

Jag måste säga, att jag ångrade mig inte. Av det lilla samhället Vrena såg jag just ingenting, och folkparken, som tycktes ligga en bra bit utanför, liknade vid första ögonkast en vanlig vacker skogsbacke, innan man upptäckte att dess träd bestod av idel gamla förnämliga ekar.

Vi körde genom grinden och stannade framför en liten lantlig byggnad, som så att säga var en utväxt, från en dansbana med tak men inga väggar. Här lastades låtar, kappsäckar och rullar av. Jag kom att tänka på det inre av en gammal kvarn då vi klättrade i trätrapporna och jag såg rep och hiss-inrättningar i taket i ett större rum däruppe, vilket visade sig vara scenen.

Ivriga röster började diskutera klädlogefrågan. Jo då, det fanns bra plats åt alla.

Sen packades det upp, och man konstaterade belåtet att i dag var det ovanligt god tid. Först måste damerna stryka... Ett dagligen återkommande nöje. Man stod i kö om sällskapets strykjärn och drog en suck av lättnad när allt i kostymväg hängde slätt och fräscht ~~med~~^{på} väggarnas krokar.

Snart var fem sommarlätt klädda unga damer i stället sysselsatta med att binda riktiga midsommarbuketter av blåklint, blåklockor, vädpling, maria-sänghalm och en massa doftande blomster till, på ängarna därute.

-Du ska få blommor ~~å~~ kväll Reni, sade primadonnan Birgitta Glantz och fäste ihop sin bukett med några grässtrån i brist på bast.

-Du kanske också får blommor, ropade lilla dansösen Reni Delow, medan hon bröt ett par björkristar och provade effekten ~~av dem~~ i sin bukett.

Jag satte mig under en av de gamla ekarna och tyckte att det var lustigt att de där solbrända, ~~långtliga~~ unga flickorna i bomullsklänningar och schaletter var teaterfolk och att här skulle bli föreställning om ett par timmar. Skulle inte kossorna därborta i hagen och den grå katten uppe i backen och så jag själv, bli så gott som de enda åskådarna?

Nu kallade direktören. Det var fråga om kaffe. Snart satt vi alla bänkade kring ett trädgårdsbord under en av ekarna, och en snäll fru, som hörde till parken, serverade kaffe och härligt dopp.

Och sen till arbetet. Käcka pianisten Märta Mellin, ~~som~~^{i en planell byxor} även tjänstgör som inspicient, sprang omkring och ordnade med ridå och fonder, ~~som~~^{vilka senare} trollades fram ur de mystiska rullarna på biltaket.

Scenarbetarna tycktes trivas bra med henne, och det syntes tvärt att hon kunde ta i som en karl, om det knep. Under en sorts liten intervju fick jag i alla fall veta att det "någonstans" ändå sagts.

-Ä, en kvinnlig inspicient, det var för djäkligt!

-Varför det, undrade den anklagade oskyldigt.

-Jo, för då kunde man inte säga vad man ville.

-Vill ni svära, så kan jag den konsten också, svarade Märta. Men se, det var inte det. Man ville kunna säga:

-Hur fan vill du ha 't?

Och så blev de du och bror, och sen gick allt som den dans.

Vad nu då? ~~Ena~~^{Sköna}, främmande ansikten titta ut genom ett fönster. Det är ett par av flickorna som redan förvandlats i full scenminkning och dessutom fått käcka små flygarmössor på lockarna.

Ja, det tycks verkligen dra ihop sig till teater. Därute på dansbanan ha rader av bänkar ställts upp, målade plankor på bockar, helt enkelt, och när klockan närmar sig åtta syns plötsligt små trupper av cyklande och gående individer från olika håll på väg mot samma mål.

En klocka ringer. Man skyndar sig att under buller och tramp ta plats på bänkarna. En helt förändrad Märta Mellin, ljuv och kvinnlig i lång aftonklänning, träder ut och sätter sig vid pianot. Ett par ackord, och spelet är i gång.

Tänk att här fanns en riktig ramp, och i verklig teaterbelysning glittrar fondens silverränder medan "glädjens frontarmé", de fem unga flickorna i ~~svarta~~ vita fantasiformer sjunga, dansa, le på scenen, med den rutin som är oundviklig då man redan i en och en halv månad uppträtt så gott som varje kväll.

Slag i slag kommer sen numren så fort att applåder klippas av på mitten av nästa, och nästa... Uppsluppet skämt och vemodigt allvar avlöser varann som sig ter i livet och sig bör i ett kabaréprogram.

Med stor och vacker röst sjunger Birgitta Glantz en wienervals och senare den odödliga arian ur Butterfly.

Mjuk och smidig svingar en svartlockig Reni Delow sin tamburin i eldig

zigenardans, för att i andra nummer komma igen som täspetssnurrande ballerina och yster "american girl".

Kay och Stina med sina skickligt skötta dragspel väcker tydlig beundran och kanske litet avund hos många.

Karl-Axels skeppsbrutne sjöman i främmande hamn gör allas hjärtan ^{en smula} ~~litet~~ tyngre, men den skojfriska Alvi Ljungblad, söt och näpär privat, men utklutad å det värsta på scenen, väcker jubel med sina lustigheter.

Duetten ur Fridas visor mellan Karl-Axel och Birgitta är söt och rörande. Gemytliga "krumelunten" Gunnar Ekvall får publiken att vråla till ett tag av skratt, bland annat med sin visa om "laboranten i labyranten".

Men, man undrar om Karlavagnen kan trolla. Plötsligt alla fem damerna på scenen i ^{värdigt kostymad} java-balet och litet senare i cow-boy-balet. Bör att inte tala om när även de båda herrarna är med i yster rumba-final och slutlig folkdans-final. Vissa blixtnabba omklädselar och så mycket kostymer!

Under loppet av närmare två timmar har programmets trettiofyra nummer, bara avbrutna av en mellanakt, -kommit slag i slag, och det verkar som rena mysteriet att de agerande på scenen bara består av sju personer.

Publiken har följt spelet med ett intresse som skulle få många stockholmsteatrar att blekna av avund. Det har applåderats så mycket man hunnit efter numren, men när ridån går med för sista gången, räcker inte handflatorna till kängre. Då tar man också fötterna till hjälp.

Och under öronbedövande buller hissas ridån upp gång på gång, medan de uppträdande stå i rad med varsin ängsblombukett, till allmänt jubel.

Sen blir det brått. Allt skall packas så snyggt och slätt som möjligt. Ingenting får glömmas. Man skall sminka av sig och klä om sig och så ut i det vackra mänskenet, och om några timmar är man flera mil därifrån.

-Så här har vi fått köra fyrtio mil i sträck ibland, berättar herr Lundin. Karlavagnen har redan besökt både Mora och Rättvik, Falkenberg och Varberg,

Karlskrona, Jönköping, Arboga, för att ta några namn ur högen.

-Och alltid blivit lika väl mottagen?

Till svar får jag en bunt tidningsurklipp, som besvara min fråga med tydligt, ja.

Naturligtvis måste jag också höra efter om inte en sådan här turné är otroligt tröttsam och ansträngande.

-Visst är det besvärligt ibland, men trevligt också. [Bad och solbad tycks nästan dagligen ingå i programmet, och en av flickorna ^{beskriver} berättar skrattande hur några av de energiska unga autografjägare, som troget postera utanför varje teaterport, en dag spårade sina offer ända ut på badstranden.

Snart hade jag sett Karlavagnen rulla vidare mot nya mål och framgångar. Färden skall ännu styras både till Västkusten och Östersund och många andra platser innan det är höst och resan är slut.

~~Höll~~

TEATER MUSIK

IDROTTPARKEN.

I lördags uppträdde Tobis och hans gauchos jämte Rita Margo med musik, sång och dans. Det bjöds på ett bra och omväxlande program, och publiken uppskattade till c:a 500 personer.

I onsdags kväll gästade revy-kabare Karlavagnen — regi Karl-Axel Lundin — Idrottsparken och det kan med nöje konstateras att det program som bjöds var både riktigt och av allra högsta klass. På programmet stod inte mindre än 34 nummer upptagna och det hela var uppdelat i två avdelningar, varför benämningen kabare egentligen var i anspråkslösaste laget. Visserligen fanns inte någon revyorkester med, men med fröken Märta Mellins insats vid pianot saknade man inte denna eljest så viktiga detalj.

Kabare Karlavagnen präglades av en högförnämlig och tydlig mycket påkostad utstyrelse, något som är ganska ovanligt, och vad som ytterligare stärkte den givna succén, var det strålände humöret och farten i det hela, samt ambitionen att hålla det hela på en kultiverad och konstnärlig nivå.

Ensemblen hade fått en mycket vällyckad sammansättning. För det seriösa svarade speciella Birgitta Glantz, som med sin välljudande stämma och utsökta charme förtrollade publiken. Särskilt väl minns man "Wienervals" och duetten med Karl-Axel Lundin, "Lilla Paris" (en välljudande och tjusande variation på "Fridas Visor. En pärla" samt trion "Om man bara gör det elegant".

För det burliska svarade fröken Alvi Ljungblad och Gunnar Ekvall, vilka dels var för sig och dels som duettister presterade en rad av goda kupletter, duetter, historietter och sketcher. Deras Tyrolerparodi var mycket lyckad och av de enskilda prestationerna hade man extra roligt åt ex. Alvi Ljungblads "Giovano" och Ekvalls "Krumelunt" och historien om skåningen och dalmasen.

Turneledaren, Karl-Axel Lundin, föredrog bl. a. en välskriven kuplett, "Våra enkla vanor" och en allvarligt betonad

Ankarsrum.

Kabare Karlavagnen hade i går kväll samlat en rätt talrik publik i Ankarsrums Folkets hus. Föreställningen inifrån till fullo förhandsreklamens fagra löften och man fick en riktigt angenäm kväll med all den underhållning som man kan vänta sig av en liknande revy-kabare. Humörfriks Gunnar Ekvall ägde en sprudlande spelglädje och i fråga om spralligt temperament och virtuos munvighet stod honom inte lilla Alvi Ljungblad långt efter. Birgitta Glantz sjöng förträffligt och tjusade ögat inte minst med sina vita, vackra vademecumtänder. Den näpna solodansösen, Reni Delow uppträdde med graciös skicklighet och på dragspel utfördes ett par bra saker av Kai Carina och Stina Larno. Chefen själv, hr Lundin, var också med bravur med i elden och som allsångsledare gjorde han stor lycka. Han blev rent av förvånad över publikens villighet och goda sängresurser. Pianisten Märta Melin skötte sig utmärkt och producerade både klatschig och ljuv musik ur klanglådor. Kabaren förfogade över en påkostad och flott utstyrelse i dräkter och dekorationer. Publiken var tydligen mycket belåten med sin kväll och applåderade av hjärtats lust. För kvällens föreställning i Västerviks Folkets park kan signaturen med gott samvete lämna de bästa rekommendationer. H. N.

nämnas att solodansösen Reni Delow visade sig vara en god täpsetsdansen med plastisk smidighet och elegans, vilket särskilt kom till synes i den javanesiska dansen, där hand- och armplastiken knappast kunde gjorts bättre av en äkta javanesiska — som dock, inom parantes sagt, aldrig skulle drömma om att dansa annat än barfota. Men vi få väl skylla på klimatet. Stina Larno och Kai Carina behandlade sina dragspel med virtuos schwing och skicklighet antingen det gällde den "högre skolan" eller dansmusiken, och slutligen kan nämnas att samtliga damer i ensemblen visade goda prov i balettdansens svåra konst.

Vi nämnde att programmet upptog hela 34 nummer, men tyvärr gick publiken miste om ett 10-tal, vilket dock inte var "Karlavagnens fel. De regntunga moln som drog över samhället på kvällen behagade nämligen släppa på duschen i ett par omgångar, varför ett längre avbrott måste göras. Karl Axel Lundin rev sitt hår och klagade bittert över att inte kunna bjuda publiken på allt, men risken att få de dyrbara kostymuppsättningarna förstörda tvingade till avkortningen av programmet.

Publiken visade dock stor förståelse och gav sin uppskattning tillkänna genom kraftiga och ihållande applåder och efter sista numret utbringade man till och med ett leve för de medverkande, något som oss veterligt inte hänt tidigare i Idrottsparkens nöjesavdelnings historia. Gno.

Folkparkerna.

Storviks Folkets park.

Cabaret "Karlavagnen" rullade på söndagskvällen mjukt och stillsamt in på scenen i Storviks Folkets park.

Ledaren för denna överjordiska ensemble, Carl-Axel Lundin, hade kring sig samlat en änglavakt av sex unga damer, vilka var för sig — med en tagande charm — excellerade i sång, dans och musik. Det låg något godlynt, friskt och vederkvikande i de olika prestationerna. Birgit Glantz sjöng sina sånger med känsla och värme och i duetten Wienerblad, tillsammans med Carl-Axel Lundin, klingade deras sång särskilt melodiskt och välljudande. Reni Delows solodans vittnade om ungdom och grace och i en del danser visade hon en betydande förmåga att gestalta. Stina Larno trakterade handklaver med bravur och Bellan Roos svarade för de mera skämtsamma inslagen, vilka hon för övrigt gjorde mycket bra. Märta Mellin skötte ackompanjemanget alldeles utmärkt och publiken visade sin belåtenhet med samtliga prestationer genom livliga applåder efter varje nummer. — m.

Revy och kabaret i folkets park.

Stina Larno.

I Västerås folkets park uppföres i afton för andra gången Gösta Jonssons rytmiska revy "Musikaliska klubben". Tonvikten är som vanligt lagd på förströelse och god sång och musik. En "röd tråd" förekommer i år. Den genomgående idén är nämligen den, att man bildar en musikalisk klubb, som diskuterar och ger prov på trevlig underhållning i olika former. Bland medverkande äro Gösta Jonsson själv, Maritta Marke, Lilian Andersson, Aldis Stevensson, Curt Lövgren m. fl. Dessutom tillkommer en åtta flickor stark balett.

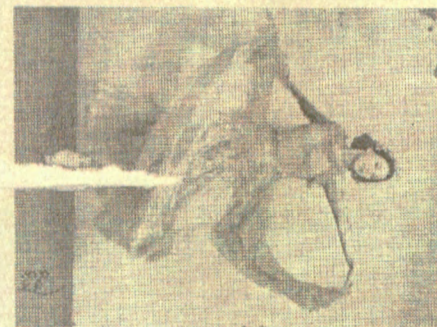
På söndag afton giver Kabare Karlavagnen under hr Carl-Axel Lundins ledning en föreställning, där man kan vänta sig en lättsam och glad underhållning. Det blir operett- och romanssång, vacker solodans, kupletter, monologer och sketcher, komiska framträdanden, dragspelsmusik med joddlings och vissling samt balett. Sällskapet består av bl. a. Birgit Glantz, Reni Delow, Alvi Ljungblad, Stina Larno, Kai Carina och Gunnar Ekvall.

Operett- och romanssång, solodans, kupletter, dragspelsmusik med joddlings och vissling, monologer, sketcher samt balett.

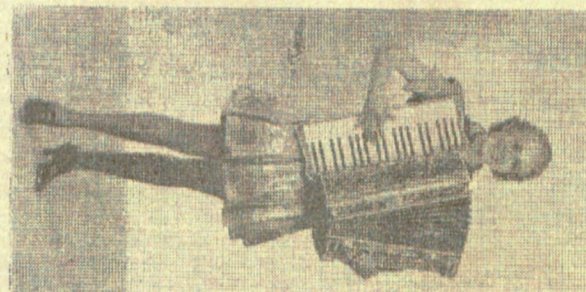
Gunnar Ekvall

Reni Delow

Stina Larno

Kabaret Karlavagnen

sen, skrev den kände finlandssvenska

TEATER & MUSIK

Klämmiga ungdomar på Långnäs.

Ungdomsrevyn Lyckolandet, som i går kväll framfördes på Långnäs Folkpark, Bollnäs, gjorde stor lycka. Inför en rätt talrik publik uppträdde en hel rad unga förmågor och de skötte sig överlag bra. Man kunde inte märka någon osäkerhet inför uppgifterna. Programmet var swingigt och svängigt men fördenskull inte annat än klämmigt och trevligt. Kanske är det en smula pretentiöst att kalla det hela en revy, men det får stå för författarnas räkning.

Bland de agerande fastnade man särskilt för premiärdansösen Wilma Florice, berättaren Gösta Careman, lille Eddie Russel och dragspelande tösen Stina Andersson. Wilma Florice gjorde utom med sina danser lycka med en livfull deklamation. Gösta Careman var en dräplig berättare och hans mimik och uppträdande festligt. Eddie Russel, som inte på långa vägar nådde upp till mikrofonen, sjöng sig in i publikens hjärtan med ens. Stina Andersson är en klämmig flicka, som både kan spela dragspel och sjunga, och när hon log mot publiken kunde den inte låta bli att le tillbaka. Kerstin Jakobson uppträdde framgångsrikt som swingsångerska och unge charmören Göte Maxe tog publiken med storm genom några sentimentala sånger. Wille Walléns svänggång från Södra Teatern i Stockholm svarade för den perfekta rytmen och spelade efter föreställningen dansmusik för de danslystna.

Revyn ges även i kväll i Bollnäs och man kan förutspå att det blir fullt hus på Långnäs.

Ros.

Karlavagnen

Var namnet på en kabaret på Folkparkens scen under onsdagen och torsdagen. Carl-Axel Lundin hade liksom tidigare ett vältrimmat gäng, i vilket direktören själv ingalunda var den svagaste. Vidare voro dragspelsflickorna både se- och hörvärda, och solodansösen och baletten skändes ej heller för sig. Regin var den allra bästa, och numren kommo slag i slag. Även allsången omfattades med intresse. Det enda som möjligen kan anmärkas var, att programmet var väl långt. Kraftiga applåder avtackade artisterna.

—tho.

TEATER

Karlavagnssuccès även 1941.

Carl-Axel Lundins Karlavagnskabaret, vilken nu i ett par år berest den svenska landsorten med stadigt stigande jubel kring vagnshjulen, varhelst de rullat fram, gästade i går kväll Karlskrona Sommar-teater med årets fordon samt vidhängande last. Det bör omedelbart och i ett sammanhang konstateras, att såväl kärran som innehållet trots bensinbrist och ransoneringar stod sig gott i jämförelse med de föregående årskonkurrenterna. Att på relativt få krafter få fram mesta och bästa möjliga kan dir. Lundin, och gårvällskabareten borde kanske riktigare ha kallats revy. Det var fart och humör från början till slut, och hela ensemblen låg i elden, som om det gällt att hinna med tåget.

Det var som sagt en revykväll i bästa stil. Damerna först: Birgit Glantz som redan i fjol tog Karlskronapubliken med storm, tjugade även i år in sin vackra stämma i romanser och operetter, och Alvi Ljungblad pratade kuplettade och sketchade med ett s frejdigt humör, att man gav sig på nåd och onåd inför så mycken sällsynt kvinnlig humor — förlåt, damerna! Operans elevskola har faktiskt hedrats av Reni Delow och hennes solodans och detsamma kan sägas om läromästarna till dragspelarinnorna Stina Lerno och Kai Carina, vilka verkliga kunde konsten att "skåpa". För att övergå till det starka könet så var naturligtvis Carl-Axel Lundin själv i den kvällen igenom med samma spottiga humör som alltid, och som allsångsledare torde han kunna konkurrera med självaste Sven Lilja. För de komiska inslaget på svärdssidan stod Gunnar Ekvall, vars frodiga humor producerade sig i en rad roliga saker.

Publiken kunde visserligen var talrikare men den hade i alla fall ett verkligt trevligt kväll, som berättiga till ett: välkomna åter.

—ll

Kabaret Karlavagnen i Hallsberg Folkets park. Carl-Axel Lundin med sällskap gästade i går kväll Hallsberg och framförde kabaren Karlavagnen på Folkets parks teater. Det nära två timmar långa programmet var rikt och omväxlande och fick ett mycket gott framförande. Det omslöt från moderna schlagers, ypperligt framförda av omväxlande Gunnar Ekvall, Birgit Glantz, Alvi Ljungblad samt Carl-Axel själv, dragspelsmusik, solodans samt utmärkta och stilfulla baletter. Publiken var tacksam och belönade varje nummer med ihållande och hjärtliga applåder.

Karlavagnen gjorde lycka.

Sin färd genom landets folkparker inledde Kabaret Karlavagnen med premiär i Värnamo Folkets park på lördagskvällen inför en publik på närmare tusentalet. Först som sist kan konstateras, att Karlavagns-föraren Carl-Axel Lundin med denna nya uppsättning gjorde en lyckad start, och fråga är om inte kabareten bättre förtjänar att benämnas revy. På något undantag när var programmet lagt på ett högt plan, och man måste ge sujetterna beröm för väl utfört arbete. Gunnar Ekvall är en godmodig och gemytlig prick, som kan roa på ett anständigt sätt. Spinnvidan var rikligt representerad. Birgit Glantz var en välsjungande och tjugig primadonna, men de övriga stodo inte långt efter i sångligt avseende, och musikaliskt sett gjorde dragspelsduettisterna Stina Larno och Kai Carina verklig lycka. Reni Delows solodans hörde också till kabareten glansnummer. Alvi Ljungdahl gick litet för mycket i varitéstilen, men var annars rolig att se och höra. Pianisten Märta Melin bör också ha en eloge för sitt utmärkta ackompanjemang. De smakfulla dekorationerna och kostymerna förhöjde det goda helhetsintrycket. Vi förutspå god lycka för Carl-Axel och hans Karlavagn under sommaren.

Gebe.

Kabaré i Folkets park.

Norrköpings Folkets park hade på onsdagskvällen besök av kabaré Karlavagnen med Carl-Axel Lundin som ledare. Det var en mycket blandad och välkomponerad kompott som bjöds av en rad goda artister. Kvällens hjärtligaste applåd fick Gunnar Ekvall och han var förtjänt av den. En herre med humor och kilogram som bl. a. gjorde en utmärkt imitation av Fridolf Rhudin. Operettsångerskan Birgit Glantz lät höra sin sonora stämma i några solonummer, som livligt senterades av publiken, vilken inom parentes var mycket fåtalig. Alvi Ljungdahl gjorde en rad festliga parodier. Carl-Axel Lundin sjöng några kupletter, främst satiriska och vågade. Dansösen Reni Delow visade sig vara en graciös varelse som utförde raffinerat eleganta solodanser. De bägge dragspelande damerna, Kai Carina och Stina Larno, trakterade sina instrument skickligt och applåderades livligt. Flot dekorationer inramade det hela och publiken var synbarligen tacksam.

Lord Ö.

Turnén med ungdomsrevyn Lyckolandet

Två somrar till blev det i folkparkerna men nu med ett annat sällskap som hette "Ungdomsrevyn Lyckolandet". Här gästspelade bl. a. Thor Modéen och Åke Söderblom. Med "Lyckolandet" så hade vi bl. a. en spelning i Karlskrona och skulle i nästa framträdandet ända upp till Haparanda. Det var en lång resa på tåg för oss. Det fanns inga restaurangvagnar, så vi anmodades att ha matsäck med oss. Jag hade köpt ett paket delikatessbröd, ost och smör, men det blev litet torftigt på slutet av resan. I Haparanda bjöd oss Thor Modéen på middag på en fin restaurang. Han var mycket vänlig och godmodig, - han spexade och skojade med oss, men det gjorde däremot inte Åke Söderblom, vi fanns inte för honom.

Det var ett slitsamt jobb, men roligt och spännande. Vi reste över hela Sverige från Skåne upp till Lappland. Vi hann aldrig se oss omkring i städerna, för det blev egentligen bara folkparkerna vi såg, för sedan var det bara att packa och resa till nästa stad.

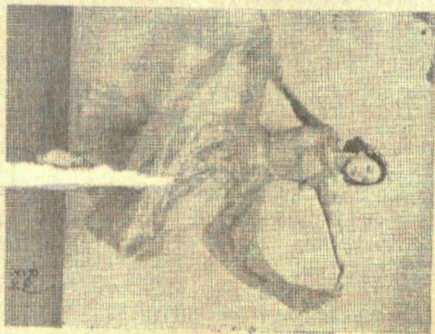
THOR MODÉEN

Pris 25 öre

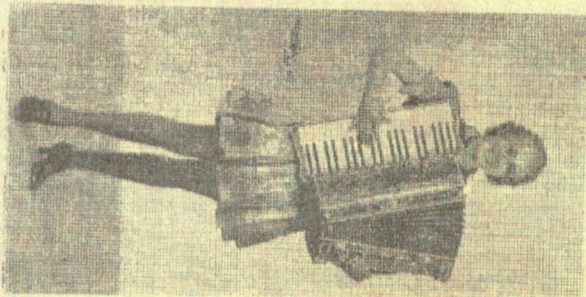
Kabaret Karlavagnen

Gunnar Ekvall

Reni Jelow
Jelow

Siina Larno
Ardo

Operett- och romanssång, solodans, kupletter, dragspelsmusik med jodding och vissling, monologer, sketcher samt balett.

Turné: FOLKE STRÖM

* PROGRAM *

Ungomstrevyn

LYCKOLANDET

i två avdelningar av Jack Ronalds,
Rune Göransson, John Boqvist m. fl.

Regi: Lasse Krantz

Kapellmästare: Wille Wallén

1. Overtyr	Orkestern
2. THOR MODEÉN	
3. Liten men nagande god	Göte Maxe
4. Träskodans	Wilma Florice
5. En saga för stora barn	Gösta Careman
6. Swing	Kerstin Jacobsson
7. Det ä' så lite, men knappast det märker	Eddie Russel
8. Bräuslekommision	
9. Ord föranden	THOR MODEÉN
Nilsson	Folke Ström
Lind	Gösta Careman
9. Dans	Wilma Florice och Carl Eric Andrew
10. Hawaii-pourri	Inge Lind
11. Avskedet	Kerstin Jacobsson och Göte Maxe
12. Swing-jätten	Wille Wallén
13. En historia	Gösta Careman
14.	
15. THE BOBBIES	
16.	

10 MINUTTERS PATS

Karlavagnen gjorde lycka.

Sin färd genom landets folkparker inledde Kabaret Karlavagnen med premiär i Värnamo Folkets park på lördagskvällen inför en publik på närmare tusentalet. Först som sist kan konstateras, att Karlavagns-föraren Carl-Axel Lundin med denna nya uppsättning gjorde en lyckad start, och fråga är om inte kabareten bättre förtjänar att benämnas revy. På något undantag när var programmet lagt på ett högt plan, och man måste ge sujetterna beröm för väl utfört arbete. Gunnar Ekvall är en godmodig och gemytlig prick, som kan roa på ett anständigt sätt. Spinnvidan var rikligt representerad. Birgit Glantz var en välsjungen och tjugus primadonna, men de övriga stodo inte långt efter i sångligt avseende, och musikaliskt sett gjorde dragspelsduettisterna Stina Larno och Kai Carina verklig lycka. Reni Delows solodans hörde också till kabaretens glansnummer. Alvi Ljungdahl gick litet för mycket i varitestilen, men var annars rolig att se och höra. Pianisten Märta Melin bör också ha en eloge för sitt utmärkta ackompanjement. De smakfulla dekorationerna och kostymerna förhöjde det goda helhetsintrycket. Vi förutspå god lycka för Carl-Axel och hans Karlavagn under sommaren.

Gebe.

Kabaré i Folkets park.

Norrköpings Folkets park hade på onsdagskvällen besök av kabaré Karlavagnen med Carl-Axel Lundin som ledare. Det var en mycket blandad och välkomponerad kompost som bjöds av en rad goda artister. Kvällens hjärtligaste applåd fick Gunnar Ekvall och han var förtjänt av den. En herre med humor och kilogram som bl. a. gjorde en utmärkt imitation av Fridolf Rhudin. Operettsångerskan Birgit Glantz lät höra sin sonora stämma i några solonummer, som livligt senterades av publiken, vilken inom parentes var mycket fåtalig. Alvi Ljungdahl gjorde en rad festliga parodier. Carl-Axel Lundin sjöng några kupletter, främst satiriska och vågade. Dansösen Reni Delow visade sig vara en graciös varelse som utförde raffinerat eleganta solodanser. De bägge dragspelande damerna, Caj Carina och Stina Larno, trakterade sina instrument skickligt och applåderades livligt. Flott dekoratörer inramade det hela och publiken var synbarligen tacksam.

Lord Ö.

TEATER

Karlavagnssuccès även 1941.

Carl-Axel Lundins Karlavagnskabaret, vilken nu i ett par år berest den svenska landsorten med stadigt stigande jubel kring vagnshjulen, varhelst de rullat fram, gästade i går kväll Karlskrona Sommar-teater med årets fordon samt vidhängande last. Det bör omedelbart och i ett sammanhang konstateras, att såväl kärnan som innehållet trots hensinbrist och ransoneringar stod sig gott i jämförelse med de föregående årskonkurrenterna. Att på relativt få krafter få fram mesta och bästa möjliga kan dir. Lundin, och gärkvällskabareten borde kanske riktigare ha kallats revy. Det var fart och humör från början till slut, och hela ensemblen låg i elden, som om det gällt att hinna med tåget.

Det var som sagt en revykväll i bästa stil. Damerna först: Birgit Glantz som redan i fjol tog Karlskrona-publiken med storm, tjugade även i år in sin vackra stämma i romanser och operetter, och Alvi Ljungblad pratade kupletter och sketchade med ett s. frejdigt humör, att man gav sig på nåd och onåd inför så mycken sällsynt kvinnlig humor — förlåt, damerna. Operans elevskola har faktiskt hedrat av Reni Delow och hennes solodans och detsamma kan sägas om läromästarna till dragspelarinnorna Stina Larno och Kai Carina, vilka verkliga kunde konsten att "skåpa". För att övergå till det starka könet så var naturligtvis Carl-Axel Lundin själv i den kvällen igenom med samma spottiga humör som alltid, och som allsångsledare torde han kunna konkurrera med självaste Sven Lilja. För den komiska inslaget på svärdssidan stod Gunnar Ekvall, vars frodiga humor producerade sig i en rad roliga saker. Publiken kunde visserligen var talrikare men den hade i alla fall ett verkligt trevligt kväll, som berättiga till ett: välkomna åter.

—II

Kabaré Karlavagnen i Hallsbergs Folkets park. Carl-Axel Lundin med sällskap gästade i går kväll Hallsberg och framförde kabarén Karlavagnen på Folkets parks teater. Det nära två timmar långa programmet var rikt och omväxlande och fick ett mycket gott framförande. Det omslöt från moderna slaggers, ypperligt framförda av omväxlande Gunnar Ekvall, Birgit Glantz, Alvi Ljungblad samt Carl-Axel själv, dragspelsmusik, solodans samt utmärkta och stilfulla baletter. Publiken var tacksam och belönade varje nummer med ihållande och hjärtliga applåder.

sen, skrev den kände finlandssvens.

TEATER & MUSIK

Klämmiga ungdomar på Långnäs.

Ungdomsrevyn Lyckolandet, som i går kväll framfördes på Långnäs Folkpark, Bollnäs, gjorde stor lycka. Inför en rätt talrik publik uppträdde en hel rad unga förmågor och de skötte sig överlag bra. Men kunde inte märka någon osäkerhet inför uppgifterna. Programmet var swingigt och svängigt men fördenskull inte annat än klämmigt och trevligt. Kanske är det en smula pretentiöst att kalla det hela en revy, men det får stå för författarnas räkning.

Bland de agerande fastnade man särskilt för premiärdansösen Wilma Florice, berättaren Gösta Careman, lille Eddie Russel och dragspelande tösen Stina Andersson. Wilma Florice gjorde utom med sina danser lycka med en livfull deklamation. Gösta Careman var en dräplig berättare och hans mimik och uppträdande festligt. Eddie Russel, som inte på långa vägar nådde upp till mikrofonen, sjöng sig in i publikens hjärtan med ens. Stina Andersson är en klämmig flicka, som både kan spela dragspel och sjunga, och när hon log mot publiken kunde den inte låta bli att le tillbaka. Kerstin Jakobsen uppträdde framgångsrikt som swingsångerska och unge charmören Göte Maxe tog publiken med storm genom några sentimentala sånger. Wille Walléns svinggång från Södra Teatern i Stockholm svarade för den perfekta rytmen och spelade efter föreställningen dansmusik för de danslystna.

Revyn ges även i kväll i Bollnäs och man kan förutspå att det blir fullt hus på Långnäs.

Ros.

Karlavagnen

var namnet på en kabaret på Folkparkens scen under onsdagen och torsdagen. Carl-Axel Lundin hade liksom tidigare ett vältrimmat gäng, i vilket direktören själv ingalunda var den svagaste. Vidare voro dragspelsflickorna både se- och hörvärda, och solodansösen och baletten skämdes ej heller för sig. Regin var den allra bästa, och numren kommo slag i slag. Även allsöngen omfattades med intresse. Det enda som möjligen kan anmärkas var, att programmet var väl långt. Kraftiga applåder avtackade artisterna.

—Iho.

Turné: FOLKE STRÖM

* PROGRAM *

Ungdomsrevyn

LYCKOLANDET

i två avdelningar av Jack Ronalds,
Rune Göransson, John Boqvist m. fl.

Regi: Lasse Krantz

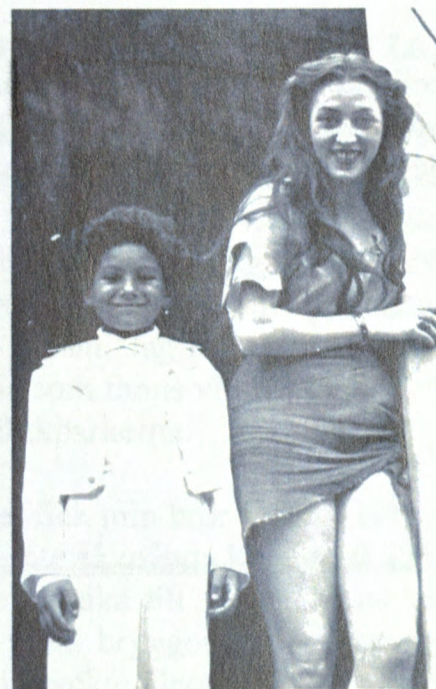
Kapellmästare: Wille Wallén

1. Overture	Orkestern
2. THOR MODEEN	
3. Liten men naggande god	Göte Maxe
4. Träskodans	Wilma Florice
5. En saga för stora barn	Gösta Careman
6. Swing	Kerstin Jacobsson
7. Det är så lite, men knappast det märker	Eddie Russel
8. Bränslekommision	
9. Ord föranden	THOR MODEEN
10. Dans	Wilma Florice och Carl Eric Andrew
11. Hawaii-poupouri	Inge Lind
12. Avskedet	Kerstin Jacobsson och Göte Maxe
13. En historia	Wille Wallén
14.	Gösta Careman
15. THE BOBBIES	
16.	

10 MINUTERS PÅTIS

Med ungdomsrevyn "Lyckolandet" svarade vi för dansmusiken i folkparkerna. Det var Stockholmsmusikern Wille Wallén som var kapellmästare i orkestern. Han kom tydligen från Södra teatern i Stockholm. Han själv spelade på trummor, en pianist från Örebro, som hette Arne Larsson och jag alternerade med piano eller dragspel. Det var troligen mellan 1942 och 1944. Jag har inte haft kontakt med Wille Wallén under alla år, men år 2007 skulle hans orkester spela i Västerås. Jag tänkte att det skulle vara roligt att träffa honom då men det visade sig att han var död sedan flera år tillbaka.

Dessa bilder är från en folkparksbyggnad på Vallby friluftsmuseum. Den är flyttad från Tillberga hit till Västerås. Parken byggdes år 1926. Där hade vi spelat men det var med "Kabaret Karlavagnen". Det är litet av nostalgi att gå i parken och titta på byggnaden.

Dansösen i ungdomsrevyn Lyckolandet hette Wilma Florice. Hon blev mycket uppskattad för sitt exotiska utseende och var en skicklig dansös. Hon framförde mest fria danser. Eddie Russel sjöng sig in i publikens hjärtan med sitt charmiga framträdande. Den vita fracken gjorde sig fint mot det mörka håret. Han var liten och nådde knappt upp till mikrofonen. Hans far var från Afrika och hans mor var judinna.

Stina från ett framträdande med Lyckolandet

1940 fick jag ett erbjudande från "Hälsingeflickorna" om jag ville vara med och sjunga och spela. Man hade från Eskilstuna fått uppgifter om mig. Det var 5 st. flickor som reste under sommarmånaderna i folkparkerna, men jag avböjde detta erbjudande.

DAMORKESTERN HÄLSINGEFICKORNA

NILS G. BERGSTRÖM
BOX 12074
STOCKHOLM

Motala den 30 juli -40

Fröken Stina Andersson

Ekebo Mellansundet

Strömsholm

Genom herr Ljungman Eskilstuna har jag fått uppgifter om att fröken Andersson spelar dragspel ock piano samt sjunger, ock alltså skulle passa för oss. I vårt sällskap kommer det nämligen inom den närmaste tiden att bli ett par ombyten / en av flickorna skall nämligen gifta sig en annan måste sluta därför att hon har sjukligt i sitt hem ock därför måste vara hemma.

Hälsingeflickorna äro, som kanske är bekant, ett sällskap på fem st. unga pigga flickor som under sommarmånaderna åka under Folkparkernas Centralstyrelse spela ock sjunga ett övervågande enkelt ock folkligt program. Vi har nu legat ute i tre år ock för varje säsong har det gått bättre ock bättre för oss. Lönevillkoren bli i början 65:- kr. för lördag ock söndag 17:- kr. för de övriga dagarna utom måndag som är fri. Kostnader o. resor äro fria. Vi bruka spela fyra veckor i följd varpå den femte är ledig. Då jag hört mycket vackra lovord om Eger är jag mycket intresserad av att komma i närmare kontakt med Eder varför jag hoppas på att ett sammanträffande kan ordnas den 10 & 11 aug spela vi i Örebro under påföljande vecka spela vi uppe i Bergslagen för att den 17 aug. vara i Ludvika. Kunde ni inte resa upp till någon av dessa platser, jag skall betala alla kostnader / resa uppehälle / helst då till Örebro där flickorna ordernamnet ock då det ju alltid kan vara intressant att höra dem, men om ni har spelning helgdagarna så kanske någon av vardagarna i denna vecka kan passa, då vi ligga däruppe.

Jag vore tacksam för ett par rader så jag finge höra om ni har lust o.s.v. samt om inte ett sammanträffande kan ordnas någon av dessa dagar / om detta nu inte går så kanske vi kan ordna det på något annat sätt / Om det finnes någon möjlighet för mej att ringa så uppgiv nummer ock tid när det passar. Ja nu hoppas jag som sagt få höra utav Er inom den närmaste tiden under ovanstående adress

Högaktningsfullt

Nils G. Bergström

Vinteraktiviteter mellan turnéerna

Turnerandet varade på sommaren, så på vintern spelade jag på olika ställen i Mellansundet och Strömsholm. Ett litet kafé i Strömsholm spelade jag ofta på och där träffade jag min senare blivande man Börje Boos. Jag spelade också på ett "Café Horn", som låg mellan Strömsholm och Mellansundet. Man hade inte stora pretentioner på den tiden utan var nöjda men en tonåring som satt och spelade ensam. Jag minns en spelning vid midsommar som jag spelade på en dansbana som fanns vid Rytterne kyrkoruin. Jag hade fått stor rutin av mitt spelande i folkparkerna.

En vinter fick min bror George och jag var med om att fälla träd i skogen. Pappa hade inte så många kunder på vintern som skomakare, då alla sommargäster flyttade tillbaka till staden, så då tog han extraarbete med att hugga i skogen och att gjuta bryggor till sommargästerna. En gång så blev han sjuk en hel vecka, då ryckte George och jag in och fick vara ensamma i skogen. Vi fällde träd, kvistade och sågade i metrar och travade i staplar. Vi var mycket stolta över detta. Jag var nog 16-17 år och min bror 12-13 år. Idag hade det nog resulterat i böter, men det är nog preskriberat.

Vi blev starka fysiskt både George och jag så när vi sedan var med på skidtävlingar så vann vi det mesta, jag även över en del pojkar, det var inte populärt. Under min turnétid så flyttade min familj till Örebro. Där kom jag snart in i musiklivet. Jag spelade på födelsedagar och bröllop med mera. Jag minns en spelning på hotell "Kontinental" i Örebro, för en samling tyska personer. Jag var litet politiskt medveten så mina känslor var litet blandade då jag hade i färskt minne hur de stackars judinnorna, som jag spelat tillsammans med kom till mej och talade om för mig att de hade blivit avskedade. Hur det gick för dem veta jag inte, men jag hoppades att dom klarade sig. Jag spelade "Berlinerluft" för tyskarna vilket renderade 25 fina rosor.

Behövde inga droger

Jag var en blyg och tillbakadragen flicka utom när jag spelade, då var jag i centrum, då försvann mina komplex. Jag hade ett sätt att klara mig från "gruppträck" från gänget i Mellansundet. Jag var den enda som varken rökte eller drack, som jag då vände till att vara "mallig" för.

Jag upplevde att jag behövde inte någon stimulans i form av droger då min spelning gav mig den formen av upplevelse i kontakten med publiken. Nu vet jag att många konstnärer och artister tar till flaskan med en påföljd av nedgång.

Upplevelsen blir större om man inte kommit in i ett beroende och hela tiden måste ha sprit för att gå upp på scenen.

På mitt 40-årskalas fick jag en tanke att jag skulle dricka litet. När jag sedan tittade mig i spegeln tyckte jag att "fy så dum du ser ut". Jag hade överstimulerat mig, jag hade inte behövt spriten för att vara glad och på topp då jag spelade.

Vid ett annat minne från "Lyckolandet", tyckte medlemmarna i gruppen att du kan väl dricka litet så vi får se hur du blir. Jag tog en ransom till middagen, resultatet blev att jag skrattade och fnissade även mot de andra gästerna. Jag minns än idag hur jag skämdes, jag hade svårt att gå rak därifrån. När vi kom till teatern så skällde teaterledaren på de andra men inte på mej, för han trodde inte att jag hade druckit något. Jag bestämde mig för att inte göra om detta och det har jag hållit.

Jag fick problem med vad jag skulle satsa på, musiken eller idrotten. Jag tävlade i idrott på söndagar och hade spelning på lördagkvällar, det passade inte så bra, så jag slutade tävla i idrott. Det var höjdhopp och löpning som gällde. Men jag fortsatte att motionera.

Min klädsmak var inte den bästa privat. När jag under turnén spelade i Östersund så köpte jag en kappa där. Det måste ha varit minst 44 i storlek, därtill en vid kappa. 36 måste ha varit min storlek. När jag besökte en gitarrist som jag skulle spela tillsammans med, sa han när jag hade tagit av mig kappan, "var du så liten". Han hade uppfattat mig som en storvuxen flicka.

Andra världskrigets ransomeringar

Det var under andra världskriget och var ont om det mesta i matväg, bröd, smör och kött och fläskvaror. Men min bror och jag hittade ett ställe där vi inte behövde några kuponger. Det var en konsumbar i Örebro där vi kunde få en brödbit av paltbröd och flingor och mjölk med lingonsylt, det blev vi någotsånär mätta på. Men vi var ständigt hungriga.

Nu hade vi släkt i Sevalle i Västmanland som hade en bondgård. Det var mammas bror som arrenderade en gård. Pappa och Georg cyklade till Sevalle en dag, 10 mil för att få köpa en del fläskvaror, skinka och kotletter och andra köttvaror. På återvägen så bar det sig inte bättre än att pappa fick punktering på cykeln. Dom pumpade ringen och kunde åka en sträcka men efter Västerås var ringen slut. Därefter cyklade dom på bara fälgen. Nu började också några ekrar att ge med sig. Dom turades om att åka på cykeln. Pappa vågade inte åka buss eller tåg med sina köttvaror, det var ju straffbart att hamstra.

Så småningom kom dom hem till Örebro med maten, och vi kunde få äta oss mätta ett bra tag. En sådan prestation borde belönas med medalj.

Jag övade på dragspelet 4-5 timmar om dagen efter en Andrew Walter-skola, vilket gjorde att jag blev ganska teknisk. Jag var med på dragospelstävlingar bland dragspelseliten tillsammans med namn som "Bombrostina", Majken Karlsson, som sedermera blev svensk mästarinna, Yvonne Modin m.fl. Jag hade alltid svårt med rampfebern, jag spelade aldrig som hemma, men klarade mig bra ändå. Spelningarna på turnén och på hemmaplan hade jag inte så stora problem med rampfebern.

På vintern, när jag inte var ute på turnén började jag som lärling på en damfrisering, det skulle ta 3 år. Jag trivdes bra och fick arbeta mycket på egen hand. Efter några år blev det problem med mitt turnerande, Jag fick ultimatum — endera fick jag betala ersättning för sommarmånaderna, eller också sluta med turnerandet. Jag valde att sluta med turnerandet som nog var ett bra beslut.

Jag gifter mig

Efter 2 år förändrades mitt liv. Börje Roos från Strömsholm tog kontakt och vi kom tillsammans och gifte oss. Jag flyttade till Västerås. Börje var en fin man, men jag var en omogen och orolig människa. Det blev en mörk del av mitt liv, som det smärta att skriva om. Samtidigt var det så mycket som hände, jag fortsatte med att spela och stå på en scen. Jag hade tydligen så stora krav på att duga — att vara omtyckt, jag var nog en ganska trasig människa. Jag hade en styrka men var samtidigt ömtålig och sårbar och rädd för hårda ord. Börje var alltid så fin och hänsynsfull, som jag inte förstod att sätta värde på. Jag blev mycket uppvaktad, som jag hade blivit i hela min uppväxt, jag fick besvär med att lätt bli förälskad trots att jag inte ville bli det, jag önskade att slippa uppleva det smärtsamma som blev en följd av att göra någon illa. Jag fortsatte min utbildning på en damfrisering i Västerås och fick fast anställning där. Där föddes min äldsta son. Denna min son har varit mitt stöd. Jag slutade mitt arbete och var hemma med min son, men gav dragspelslektioner på kvällstid vid Hagströms musikaffär.

Jag bildade grupper

Jag har alltid haft ett behov av att bilda grupper och så blev det också här. Efter några år så hade jag samlat ihop en grupp dragspelare av ungdomar, där vi uppträdde för publik. Där kom bilden in att få stå på en scen. Dom blev duktiga och vi for till Stockholm och spelade in en skiva som blev lyckad.

Tyvärr träffade jag en man som var duktig att spela dragspel. Vi började att spela dansmusik tillsammans. Det blev så att jag måste göra Börje Roos illa. Vi skildes och jag flyttade. Jag blev tvungen att lämna ifrån mig min son. Det var en svår tid. För min son så var det nog bra att han inte följde med mig. Den andra mannen var också en omogen människa, han uttalade sig om att "jag vet inte vad morsan skall säga om hon får reda på att du har en unge". Jag grät ofta och längtade efter min son, så jag var väl inte så attraktiv då.

Vi var till exempel i hans föräldrahem i Dalarna och besökte byns nöjesställe. Där tyckte han att vi inte skulle gå tillsammans. Jag uppfattade det som att han skämdes för mig. Jag tänkte "att det skall du få ångra", och så blev det. Vi gifte oss och det var rätt så bra. Min andra son blir född, som också blir min stora glädje.

Mina dragspelskurser på landsbygden

Jag fortsätter med mina kvällskurser på Hagströms musikaffär. Det var ett stimulerande arbete för mig. Jag åkte även ut på landsbygden och hade kurser. Man träffade många fina ungdomar där. I Veckholm utanför Enköping hade ungdomarna tänt i en kamin så det skulle vara varmt tills jag kom. Nu hade dom kanske eldat litet för hårt, för kaminen var röd av värmen. Men det hände inget.

Min andra skilsmässa

Jag skiljer mig för andra gången. Jag flyttar till Västerås och bor ensam med min son. Jag får arbete som lekledare på en koloni. Det blir 60 barn att roa. Jag har mitt dragspel med och spelar och sjunger med barnen. Vid den tiden blir en finsk dans som heter jenka mycket populär. Först blev flickorna intresserade, medan pojkarna tyckte att det var fånigt att dansa, men till min glädje fick flickorna upp pojkarna på dansgolvet till slut.

Det var festligt att se alla dansa i par i en ring och med tydlig glädje. Det blev samma sak med en amerikansk polka. Här kom mitt behov av att samla och organisera och att framträda till sin rätt. Alla tyckte det var så fint så vi blev inbjudna att framträda i ett annat sommarkollo i närheten, där vi gjorde succé.

Jag har tydligen lätt för att få kontakt med barn som betecknades som besvärliga. Jag har alltid känt litet extra för dem. På den här kolonin fanns det en pojke som var litet besvärlig som jag blev "bästis" med. Det skulle visa sig att det hade jag glädje av i ett senare skede i mitt liv. Det var när jag i mitt yrke som musiklärare skulle göra min praktik.

Jag kom till en mellanstadieskola där man i personalrummet varnade mig för en stökig pojke. När jag kommer in i skolsalen så hör jag en pojkröst som säger: "Hej Stina". Där satt min bästis från kolonin. Han hjälpte mig med allt i klassrummet. Mitt hjärta blev varmt av glädje. När jag kom tillbaka till personalrummet, så uttryckte de sin förvåning över att det varit så tyst i klassrummet. De tyckte att jag hade haft en osedvanlig tur.

Vid den här tidpunkten gifte jag om mig och flyttade till den mannen tillsammans med min andra son.

Mitt arbete som musiklärare

Jag sökte som timlärare till musikskolan - fick några timmar där. Jag blev rekommenderad att söka till grundskolan som musiklärare och hade glädjen att komma in där. Det blev behov av vidareutbildning så jag gick först på "Stockholms musikpedagogiska institut (SMI) 2 år, där det var intagningsprov. Där hade jag nytta av mina år som turnerande musiker i folkparkerna. Jag hade också studerat harmonilära och pianospel för Werner Wolf Glaser, som då var rektor på musikskolan i Västerås.

Det kom en ny utbildning för att få behörighet som musiklärare på grundskolorna, som hette "Särskild utbildning av lärare i musik" 1971 - 1972.

I den utbildningen måste man ha musikkunskaper, med intagningsprov för att komma med. Utbildningen omfattade dels praktisk-pedagogisk utbildning, i Stockholm, dels musikhistoria med formlära, dirigering och gehör, som var förlagt till Kalmar.

Från SMI-utbildningen

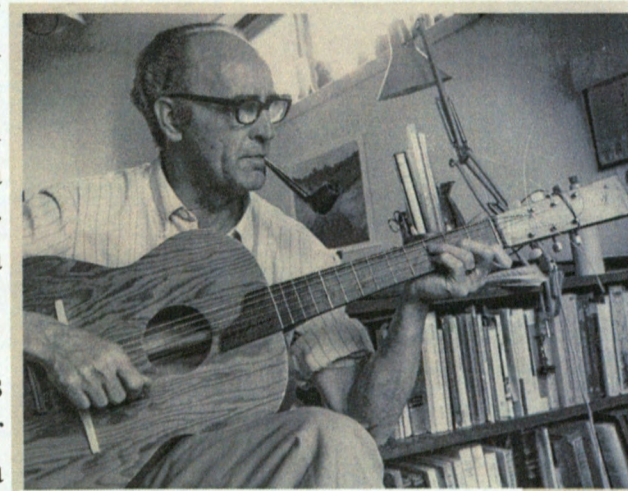
Jag fick min anställning vid grundskolorna för att efter några år få komma till Carlforska gymnasiet. Där fick jag ett fint samarbete med dramaläraren och teckningsläraren. Där kom min dragning till en scen fram igen. Vi satte upp flera små skådespel med entusiastiska elever, och duktiga musikanter. Vi hade avslutningar som var uppskattade av både ledning och elever. Det var en fin tid.

Under tiden får jag förfrågan från ett studieförbund om jag vill leda en grupp utvecklingsstörda. Jag visste inte vad utvecklingsstörning var för något, men blev vid den kontakten glatt överraskad - här fanns ju musikalitet. Den som skulle ha hand om gruppen slutade på grund av rädsla, något som jag aldrig har förstått. Nu blev jag även kontaktad av särskolan. Det började med 5 timmar, för att till slut bli 15 timmar. Med mina 28 tim. på gymnasiet så blev det dags att göra ett val. Det var svårt, men det blev för mycket för mig.

Började som musiklärare på särskolorna

Jag tog tjänstledigt från gymnasiet och fick en tjänst på särskolan. Det första året for jag runt på nio skolor. Det var en intressant tid. Samtidigt fick jag kontakt med en musiklärare från Danmark som hette Frode Bavnild. Han spelade blockflöjt med sina elever. Han hade utarbetat ett system med siffror i stället för noter. Eleverna fick en omedelbar kontakt med musiken samtidigt som de lärde sig räkna och förstå siffrors betydelse, m.m.

Jag besökte mannen och följde hans undervisning en hel vecka. Det var något jag förstod skulle passa mina

Frode Bavnild

elever. Där det fanns musikalitet, men inte lika lätt att förstå det verbala. Jag började använda den metoden.

Genom W. Glaser hade jag fått vetenskap om vad det var i musiken som påverkade människan. Genom vissa kombinationer av tonintervaller, kunde man göra en människa glad, ledsen, aktiv, aggressiv, eller lugn. Jag hade verkligen fått material att arbeta med, så nu var det bara för mej att utarbeta praktiska övningar.

Efter några år så hade de där praktiska övningarna givit resultat, musiken blev ett begrepp på särskolorna. Arbetet blev uppmärksammat. Det blev några år av intensivt arbete, som jag aldrig har ångrat. Verksamheten passade mej, jag kunde, tack vare Werner W. Glaser och Frode Bavnild få fram material som utvecklade eleverna på många områden.

Man visste att musik påverkade människan, men vad det var i musiken som påverkade, talade och visste man inte så mycket om. Nu hade jag möjlighet att göra målmedvetna övningar, tack vare dessa personer. Jag blev en pionjär på området. Det var hela tiden spännande och lärorikt att i prova på och utveckla idéerna och få uppleva och se resultat. Intresset var stort från många håll.

Landstinget i Västerås var med och ordnade studiedagar och seminarier för musiklektorer från andra landsting. Det blev många intressanta kontakter från hela Mellansverige. Den lärotiden gav många aha-

1/2 FREDAGEN DEN 27 MAJ 1977

Werner Wolf Glaser:

Musikterapi borde vara obligatorisk inom all psykvård

Musikterapi borde vara obligatorisk inom all psykvård. Hittills har läkarna bromsat, beklagar Werner Wolf Glaser, tonsättaren i Västerås.

Glaser:

— Vinden tycks dock ha vänt: Både staten och läkarna är nu positiva. Därför är det viktigt, att statlig utbildning av musikterapeuter kommer i gång.

Werner Wolf Glaser, musikkonsult, har nyligen valts till ordförande i Svenskt förbund för musikterapi.

Och sedan ett halvår sitter han som musikexpert i en utredningsgrupp som arbetar fram riktlinjerna för statlig utbildning av musikterapeuter.

Glaser:

— Detta är ett oerhört spännande område. Musiken har positiv inverkan på mycket gravt skadade personer, som annars anses vara helt avskärade från omgivningen.

— Musikens positiva inverkan, på alla nivåer inom psykvården, måste därför tas till vara.

Så har skett i andra länder: Västtyskland, Norge och England ligger väl framme, hävdar Glaser.

Både den musikaliska och psykologiska utbildningen måste gå hand i hand. Treårig självständig utbildning av musikterapeuter är målet.

Glaser:

— Musikterapi måste bli obligatorisk inom all psykvård. Skojigt i sammanhanget är att läkarnas intresse kommer allt mera. Dessutom är det nödvändigt med forskningsinsatser. Vi vet att musiken har gynnsam inverkan på psykiskt skadade, och det gäller att ta vara på dessa fördelar.

Musiken går in där andra media inte når fram hos människor med olika grader av psykiska sjukdomar.

Musikterapi är viktigt för främst fyra huvudgrupper av människor, enligt Glaser: Utvecklingsstörda, hjärnskadade människor samt döva och blinda.

Glaser:

— Musikcentrum i hjärnan tycks alltid vara ostört oavsett hur svårt hjärnskadad männi-

skan i fråga än är. Detta är märkligt.

— T.o.m. komplicerade musikaliska strukturer kan tas emot av dem, som är gravt skadade. Blinda kan öva upp rörelseförmågan.

Glaser har tidigare jobbat med musikterapi. Dock inte på senare år. Men nu är han entusiastisk inför uppgiften.

Musikterapiförbundet har 250 medlemmar över landet. Men lugn bara: Glaser överger inte tonsättarsysslan för detta.

Han säger:

— Nyligen har jag blivit färdig med ett verk för sopran och blåskvintett, som kallas "En sommardag". Britt G. Hallqvist, barnboks-författarinnan, har skrivit texten. Dessa sånger presenteras som en svit i skolkonserter till hösten och under nästa år.

— Kerstin Melin och regionmusiken tar hand om detta. Kerstin ville ha nya barnvisor. Och här är nu resultatet.

Säger en nöjd Glaser. Alltid lika glad. Alltid lika entusiastisk.

Werner Wolf Glaser, tonsättaren tänker resa runt på föreläsningar

upplevelser, jag minns när jag fick en fin uppsättning congas till skolorna. Jag skulle försöka få alla eleverna i en klass att trumma samtidigt. Till att börja med så hade de varsin rytm. En hel termin arbetade jag på detta utan resultat, men så plötsligt lossnade det. Jag kom på att i en rockrytm spela och sjunga "nu är det vår, trum, trum, trum. Nu kom alla med samtidigt! Jag hade ju skapat en rörelse som måste fullföljas. Jag hade kommit på ett nytt sätt att använda musiken till utveckling. Vi skulle i slutet på terminen spela för föräldrar och personal, som också fick var sitt rytminstrument. Hela salen gungade av rytmer och glädje.

Vid ett annat tillfälle kom jag till en lågstadieskola, jag höll fram en bild på en katt och sjöng "Här kommer det en (gör en konstpaus). "Katt" kommer det från en liten pojke. "Jaså, kan du prata", sade klassföreståndaren. Han hade tydligen inte pratat tidigare i klassen.

Vid ett annat tillfälle så hade jag en flicka som hade knappt ledsyn. Jag höll fram en väska och frågade i vanlig samtalston, "Anna, vad är det här". "Vet inte, ser inte" svarade hon. Jag tar en tamburin och trummar en rytm till frågan. "En väska," säger hon meddetsamma. Rytmen har kopplat på en annan del i hjärnan så hon ser allt mindre saker som jag håller framför henne. Det var en viktig upplevelse och bekräftelse för mej.

Dokumentering av mitt arbete

Jag blev anmodad att dokumentera mitt arbete, så resultatet blev tre böcker där jag skrivit och berättat om de olika utvecklingsfaserna. En bok handlar om intervallterapi, som jag ser som den primära, att veta vad som påverkar oss i musiken. Utan den vetskapen kan man inte göra några medvetna arbetsmetoder.

Den andra handlar om praktiska arbetsmetoder och den tredje boken beskriver sinnesträning med musik, där förskolekonsulent Ann-Marie Edström och psykolog Maj Thunman gör pedagogiska kommentarer.

En orkester växer fram

Jag får så småningom igång en blockflöjtsorkester. Man trodde i början att det inte skulle kunna bli något, men efterhand så växte det fram en spelgrupp efter mönster av Frode Bavnild. Jag ackompanjerade på pianot med medvetna inter-

Den första blockflöjtsorkestern

valler som stimulerade elevernas sensitiva sinne enligt Werner W. Glasers intervallterapi. Det visade sig att det fanns möjligheter till utveckling på musikens område. Det var inte bara en terapi för att utveckla eleven på olika områden i den dagliga verksamheten, utan det fanns musikalitet att få möjlighet att uppleva musiken känslomässigt i grupp, att få känna sig uppskattade för den musiken som vi presterade. Det tog naturligtvis några år innan det blev publikmässigt, men gruppen fick verkligen uppleva uppskattning och beundran. Efter ett par år fick orkestern namnet Arosblåsarna.

Arosblåsarna samlade

Vi utbyter kontakter med Norden

Vi utvecklade kontakter med hela Norden och inbjöd varandra till samnordiska konserter. Vi reste sedan i hela Norden. I Finland spelade vi i "Finlandiahuset", en stor och ståtlig byggnad.

Vi fick inbjudan från Island en hel vecka att spela där på olika sammankomster. Vi blev också guidade på Islands alla fantastiska sevärdheter.

Vi blev inbjudna till Oslo. Där hade man en stor orkester med blåsinstrument och trummor. Trummorna var en stor pådrivande kraft. Färöarna blev vi också inbjudna till, detta spännande land. Överallt häpnade man och blev överraskade över att orkestern presterade så bra musik. Receptet var att tro att eleverna kunde prestera mer än vad

Från Islandsresan

man trodde. På våra resor hade vi föräldrar med som hjälpte till med det praktiska arbetet. Men det var aldrig några problem, de här eleverna var positiva och gick in för spelningen. Det var alltid roligt att resa med dem, för de var så nyfikna och intresserade av de platser vi kom till.

Från resan till Färöarna

Det hände små roliga episoder på våra resor. Det var två mongoloida flickor som var förtjusta i en annan mongoloid pojke. Den ena flickan sade till den andra: "Nu måste vi bestämma oss, ska du eller jag ha Tommy?" Jag vet inte vad de bestämde, men jag tänkte, tänk om vi människor kunde reagera så naturligt och okomplicerat.

En resa till Basel med bollgrupp

1969 får jag en fin spelning. En känd gymnast i Västerås, Marie Lundqvist, ville ha musik till sin bollgrupp som skulle delta i en Gymnaestrada i Basel. Det var 12 000 gymnaster från hela Europa som skulle ha uppvisning där en vecka. Jag deltog i gruppens övningar och komponerade musik som passade till gruppens dans med bollar.

Vi reste ned med buss och gjorde en fin tur mot Basel. Det hände en rolig episod i Hamburg, där vi hade inkvarterat på ett litet hotell. På morgonen, när vi

kom in i matsalen så hörde vi en vissling, det var ledmotivet till filmen Bron över floden Kwai. En klar och tydlig stämma. Vi kunde inte se någon i rummet så vi undrade vad ljudet kom ifrån. Så kom värdinnan in och drog ifrån ett förhänge och där kom fram en fågelbur med en papegoja i som hade framframbringat den melodin rent och musikaliskt. Förklaringen var att under andra världskriget hade det bott några amerikanska soldater på hotellet och de hade lärt papegojan den melodin.

Gymnastikgruppen med Stina

Vi inkvarterade oss i Basel och det var dags för vårt framträdande på scenen som var nästan lika stor som en fotbollsplan. Jag tog plats vid flygeln och kände mej mycket liten och ensam. Rampfebern spökade i bakgrunden, men jag försökte prata med mej själv, - "ta det lugnt - andas djupt - inget att vara rädd för". Jag lyckades suggerera mej själv så allt fungerade och gick bra.

Då jag är mycket förtjust i bakverk, och det fanns frestande fina bakverk i fönstren, så hade vi bestämt oss att i mitten på veckan gå ut och dricka te

med bakelse. På onsdagskvällen skulle det ske, men när vi kom ner i staden så var alla konditorier stängda, endast pubarna var öppna med sitt öl. Det var naturligtvis gott men inte vad vi hade tänkt oss, en stor besvikelse.

Matbespisningen för alla deltagarna var något alldeles extra. En stor mässhall klarade att utspisa alla deltagarna på 2 timmar. En organisation som var beundransvärd. Personalen for som skottspolar mellan borden och delade ut portions-tallrikar. Bröd och smör dukades fram på borden. Det var en oförglömlig och minnesvärd vecka.

Bestämde mig för att inte vara rädd att göra bort mig

En dag så bestämde jag mig för att genomföra mina idéer, hur vågade de än månde vara. Jag hade nämligen många idéer men vågade inte genomföra dem, då jag trodde att det skulle bli misslyckat. Nu skulle det bli ändring på det, jag skulle inte bekymra mig om jag gjorde bort mig, vad spelade det för roll.

Det första projektet blev på en mellanstadieskola för utvecklingsstörda. Jag fick idén att göra en resumé på operan Trollflöjten. Jag delade in den i tre avdelningar, tre kulisser skulle det behövas. Jag tog kontakt med slöjdläraren och några andra lärare som var med på det hela. Jag skrev ned små repliker som en läskunnig elev skulle läsa – jag hade min orkester som spelade de små melodierna till ex. till Papageno och Papagena. Jag berättade det sagolikhande innehållet, som fångslade eleverna. När vi började våra repetitioner fick jag tanken att vad hade jag gett mig in på. Jag såg att personalen tänkte att "det där klarar hon aldrig". Jag själv vacklade litet, alldenstund eleverna var mer under och på bänkarna än var samlade till att agera. Men till min glädje så klarnade allt, och vid vår uppvisning för föräldrar och personal på skolan så fungerade eleverna som om dom aldrig gjort något annat och det blev succé.

Sedan blev det ett uttryck på skolorna att "nu kommer Stina med sina projekt". Det blev för det mesta lyckade satsningar, det som var bra var att personalen blev engagerad, det var ju meningen enligt läroplanen. Jag fick arbeta med alla störningar på särskolan från gravt handikappade till elever med mindre störningar.

Mitt arbete med de gravt handikappade

Min bok om sinnesträning med musik kom till efter mina lektioner med de gravt handikappade. De satt i rullstol och behövde hjälp med allt från att äta eller sköta sin kropp. De var med andra ord paketbarn. Jean Ayres bok "Sinnenas samspel hos barn" blev en viktig inspirationskälla för mig. Boken handlade om den sensoriska helheten hos barn, hur de ordnar flödet av sinnesintryck, integrerar den med tidigare gjorda erfarenheter och på så sätt kan reagera med allt bättre anpassade och mer komplicerade beteenden.

Vid en juldans på den skolan så fick jag en aha-upplevelse. Det var när vi spelade visan "mormors lilla kråka" och textraden "än slank hon hit och än slank hon dit". Eleverna gurglade av förtjusning när personalen skjutsade rullstolarna fram och tillbaka. De rörde också på armar och ben, som de annars inte gjorde. Vad var det som hände? Jo, det var gravitationskraften som eleverna reagerade på. Samma sak händer om man hissar ett barn upp och ner, de måste röra sig med motrörelse. Det var en viktig upplevelse för mig. Eleverna upplever att dom kan röra på sig. På den skolan blev det obligatoriskt med rö-

relse och gungande till musik, skolan hade förstått betydelsen av detta. När ett barn blir vaggat eller buret lär det sig hur det skall använda sina kropps- och sinnesfunktioner genom förnimmelse från muskler, leder och inneröra. Dessa kan ge stimulans till nervsystemet och framkalla rörelser. Där fick jag bevis för vilken makt musiken hade. Elever som var helt onåbara, men med musiken fick man kontakt. Det var en tid med många utvecklingsmöjligheter som jag beskriver i min bok *Sinnesträning med musik*.

Jag får kulturstipendium

1987 blev det dags för ett kulturstipendium. Det kändes roligt att få uppskattning. Jag hade verkligen arbetat intensivt i många år. Utvecklingen med orkestern tog mycket av min fritid, då vi hade spelningar på olika håll både i Sverige och Norden. Det blev minst 15 spelningar i terminen, men det var så roligt och stimulerande och jag tröttnade aldrig på den verksamheten, jag fick ju stå på en scen, som var ett mönster i hela mitt liv.

VF Nr 20 • 14/5 1987

Stipendiater är vi allihop...

□□□ Här har vi landstingets kulturstipendiater av årsmodell 1987. Närmast kameran står de fem hedersstipendiater, som erhöit diplom, blommor och var sitt exemplar av Urban Sjöbergs litografi *Mot ljuset*.

Från vänster historieforskaren, författaren och före stadsarkivarien Sven Olsson, körledaren och organisten Lennart Sundman, musikläraren vid sarskolan Stina Järvå, regissören Ingegerd Aschan, samtliga Västerås, och förre rustmästaren på Vallby, Einar Gustavsson, numera bosatt i Sättrabrunn.

Arbetsstipendiaterna är från vänster Jonas Engman och Kajsa Malmberg från teaterkollektivet Rödgruvan i Riddarhyttan, konstnären och författaren Pekka Hedin, Kungsör, keramikern och målaren Margareta Söderlund, Köping, konstnären Björn-Owe Andersson, Västerås, konstnären Christina Skiöld, Västerås, samt violinisten Maria Palm, Västerås.

En stipendiat var icke närvarande. Erik Rannhagen, som för närvarande är verksam hos Länsteatern.

Samtliga stipendiater tilldelades 8.000 kronor utom Rödgruveensemblen, som fick 10.000 och Margareta Söderlund, som fick 6.500 kronor.

Vid stipendieutdelningen "officerade" landstingets ordförande Olov Landqvist, stipendienämndens ordförande Hjalmar Sellberg och landstingets kultursekreterare Christer Olsson. Hässlöbrusset spelade.

För det stipendiet beslöt jag mig för att åka till Wien. Där fanns en skola som hade musikterapi på sitt program. Jag kontaktade skolan och fick komma med på deras praktikvecka, som ju var en fin chans. Vi åkte runt på sjukhus, där man ordinerade musikterapi som medicin. Det var något nytt för mej. Man fick tid hos en musikterapeut. Men man arbetade inte efter W Glasers intervallterapi, som förundrade mig. Där talade man inte om vad det var i musiken som påverkade människan, man talade bara om att musiken påverkade människan. Det

blev en intressant och intensiv månad för mig. Jag spelade in det mesta för att lyssna på när jag kom hem.

Jag lämnar min orkester

Jag hade kvar min orkester tills jag blev 84 år. Jag kände stor saknad efter dem, det var musik när vi spelade. Vid våra spelningar hade vi med oss en basist från Sala som tyckte om att spela med oss. Vi spelade in en CD på Västmanlands radio som blev omtyckt. Där fick vi med oss förutom basisten ett proffs från Västerås som hette Nils-Åke Lindberg, kallad "Nocken". Det förgyllde upp det hela. Mitt dragspel var med mig hela tiden, men det blev mest pianospel med Arosblåsarna.

Jag går med i Västerfärnebo dragspelsorkester 1991

Från 1950-talet och framåt så blev det mycket dansmusik på födelsedagar och bröllop m.m. Dragspelet var alltid ett uppskattat instrument, människor blev glada av den musiken.

Västerfärnebo dragspelsorkester var ett gäng trevliga musikanter där tonen var rå men hjärtlig. Jag trivdes mycket bra där, det blev 10 år tillsammans med dem. Jag minns första gången jag skulle spela tillsammans med dem, det var i en affär i Sättrabrunn. Jag hade inte samövat med dem före, men jag kunde melodier. Med glimten i ögat sade spelledaren, "nu skall vi byta mitt i melodin till Dess-dur." Det är, ingen lätt tonart, särskilt på ett pianospel, men tack vare mina erfarenheter från turnerandet i folkparkerna med att spela dansmusik, så var jag väl förtrogen med tonarterna. "Jaså, du hänger med!" tyckte spelledaren. Han skulle prova mig. Det var fina år tillsammans med dem.

Västerfärnebo dragspelsklubb

Vi reser till USA

1999 blev klubben inbjuden till Texas för att medverka vid en vikingafest under tre dagar. Tillsammans med flera andra grupper från Norden, Svärdsjö spelmän, Rättviks folkdanslag bl. a. skulle vi agera vid en "Vikingafest" som hålls vartannat år. Resan startade i april 2000. Först åkte vi till San Francisco. Vi var i

USA i tolv dagar. I San Fransisco, fick vi bo hos en svensk dam som varit gift med en amerikansk byggmästare, som nu var död.

I trakten omkring San Fransisco spelade vi på flera ställen; på äldreboende, på ett universitetsjubileum, på vårfest med svenskamerikaner mm. Det var ett stilt hus vi fick bo i. Damen var en tuff person. När hon körde bil, så vid starten kastades vi bakåt, och vid inbromsning så kastades vi framåt. Det var litet om- tumlande, men hon var en trevlig och gästvänlig person, och inga olyckor hände. Från San Fransisco flög vi till Dallas där vi spelade och blev guidade till intressanta ställen.

Vikingafesten i Georgetown

Den egentliga spelningen var vid vikingafesten i Georgetown i Texas. Där var många utklädda till vikingar – det var liv och rörelse. Vår spelning där blev uppskattad. Vad som förvånade oss var att det över huvudtaget inte fanns några trottoarer så att till exempel att gå på en trottoar det gjorde man inte, så bil var det enda och vanligaste sättet att förflytta sig på. Det var ett oförglömligt minne för oss. Transporten av våra instrument på flyget var dramatiskt. Mitt dragspel var det enda som klarade sig utan skador. Vi hade blivit lovade ett speciellt transportsätt men det fungerade inte.

Från vikingafesten i Georgetown

Jag blir änka

År 1985 blev jag änka efter min tredje man, det var en svår tid. Jag levde ensam i flera år, vilket jag hade bestämt mig för. Men 1989 träffade jag en bra man, som jag har varit sambo med nu i många år. När jag slutade med Arosblåsarna, som jag hade arbetat med i 40 år kändes det tomt. Men jag fick nu mer tid till min målning, som jag nog hade ägnat för lite tid åt.

Det var nog så att jag hade splittrat mig på för många aktiviteter, men inget som jag har ångrat. Det är nog bättre att kunna litet av varje än att var expert inom ett område, det blir ett rikare och mer omväxlande liv.

Vi har dansat gillesdanser, som är ett bra sätt att hålla sin kropp i form. Jag går också på gymnastik och styrketräning 3 ggr i veckan, allt för hälsan. Cyklar gör vi året runt, det är ett behov och ett bekvämt sätt att förflytta sig på.

Vilken glädje att ha kontakt med människor

För sju års sedan fick jag en förfrågan om jag ville leda en cirkel i konst och musikhistoria. Jag var tveksam i början, men det har varit en fantastisk tid. Nu har jag 2 cirklar varannan vecka och jag går med glädje till det nöjet. Här får jag fortsätta med det som har präglat hela mitt liv, jag får agera framför människor, stå på en scen, och känna kontakten med människor.

Det är fint att vara människa.

Och det finaste är att få vara med sina barn och barnbarn. Jag har också en bra man att vara tillsammans med. Det är fint att vara människa. Jag gläds verkligen åt livet. Min bror Georg och jag har stöttat varandra under alla år, det har också varit en trygghet för mig.

Stina med sina barn Björn och Håkan

Stina med sin bror Georg i mitten och sin sambo Göran till vänster

Vierundzwanzigste Sitzung am Freitag den 1. März 1907. Der Vorsitzende Herr Dr. ...

Der Herr Vorsitzende ...

Der Herr Vorsitzende ...

